

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS
SPRENDIMAS**

**DĖL V. G. DISERTACIJOS „AMŽIAUS IR SPORTINIO RENGIMO POVEIKIS
KREPŠININKŲ RAUMENŲ NUOVARGIUI IR ŠOKLUMUI“**

2015 m. spalio 23 d. Nr. SP-22

Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – Kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų 13 punkto 1 papunkčiu ir atlikęs Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) V. G. prašymo ištirti, ar V. G. disertacija „Amžiaus ir sportinio rengimo poveikis krepšininkų raumenų nuovargiui ir šoklumui“ gali būti pripažinta G. M. disertacijos „Amžiaus ir treniruotės poveikis kojų raumenų susitraukimo ir atsipalaidavimo savybėms“ plagiatu, pagrindu 2015 m. birželio 5 d. pradėtą tyrimą dėl galimo akademinės etikos pažeidimo V. G. disertacijoje „Amžiaus ir sportinio rengimo poveikis krepšininkų raumenų nuovargiui ir šoklumui“ ir atsižvelgdamas į Lietuvos sporto universiteto (toliau – LSU) pateiktą medžiagą,

n u s t a t ė:

Tarnyba 2015 m. gegužės 26 d. (raštas Nr. S-257) kreipėsi į Lietuvos sporto universiteto rektorių prof. habil. dr. Albertą Skurvydą, prašant pateikti V. G. disertacijos „Amžiaus ir sportinio rengimo poveikis krepšininkų raumenų nuovargiui ir šoklumui“ ir G. M. disertacijos „Amžiaus ir treniruotės poveikis kojų raumenų susitraukimo ir atsipalaidavimo savybėms“ kopijas ir informuoti Tarnybą, kokių veiksmų buvo imtasi Lietuvos sporto universitete, siekiant išsiaiškinti galimo plagiato minėtoje V. G. disertacijoje atvejį.

LSU 2015-05-28 rašte Nr. 01-09-334 nurodė, kad LSU Senatas 2015 m. gegužės 27 d. sudarė komisiją, kuri pateiks atsakymus į Kontrolieriaus užduotus klausimus.

LSU 2015 m. birželio 12 d. raštu Nr. 01-09-384 „Dėl dr. [V. G.] ir dr. [G. M.] disertacijų ekspertinio vertinimo“ pateikė LSU Rektoriaus įsakymu Nr. ISAK 4b/M sudarytos darbo grupės dėl dr. V. G. ir dr. G. M. disertacijų ekspertinio vertinimo išvadas (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija – mūsų).

LSU minėtame rašte nurodo, kad „ekspertų grupė vertino dr. [V. G.] disertaciją „Amžiaus ir sportinio rengimo poveikis krepšininčių raumenų nuovargiui ir šoklumui“ (01 B), apgintą 1999 m. (vadovas dr. Janas Jaščaninas), ir dr. [G. M.] disertaciją „Amžiaus ir treniruotės poveikis kojų raumenų susitraukimo ir atsipalaidavimo savybėms“ (01 B), apgintą 1998 m. (vadovas dr. Albertas Skurvydas)“. Ekspertų grupė nustatė, kad „dr. [V. G.] ir dr. [G. M.] darbuose keliami skirtingi tyrimo tikslai. <...> Atitinkamai abiejose disertacijose keliami skirtingi tyrimo uždaviniai. Skiriasi keltos tyrimo hipotezės. Abiejuose disertacijose buvo naudoti skirtingi tyrimo metodai, išskyrus šoklumo savybių nustatymo metodiką. Abiejuose disertacijose rezultatai originalūs. <...> Abiejuose disertacijose rezultatų interpretavimas ir išvados skiriasi.“ (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija – mūsų).

Minėtame rašte taip pat nurodyti ekspertų grupės „pastebėti sutampantys disertacijų fragmentai:

Atitinka dr. [G. M.] apžvalginio 1.2. poskyrio „Raumenų nuovargis“ bei dr. [V. G.] apžvalginio 1.4. poskyrio Raumenų nuovargis“ aprašymai. Ekspertų grupė nustatė, kad apžvalginių poskyrių panašumai nelemia galutinių darbo rezultatų ir jų interpretavimo.

Panašiai aprašyta šoklumo savybių nustatymo metodika. Ekspertų darbo grupė konstatuoja, kad šiuos sutapimus lemia visuotinai pripažintos standartinės metodikos panaudojimas.

Dr. [V. G.] pateikti 13 ir 16 metų sunkiaatlečių, dviratininkų ir nesportuojančių asmenų ūgio ir kūno masės duomenys (37 pav.) ir šuolio į aukštį absoliučios reikšmės sutampa su dr. [G. M.] pateiktais duomenimis (10 pav.). Abu autoriai tyrė iš dalies tas pačias tiriamųjų grupes, o tai ir lėmė absoliučių reikšmių sutapimą. Tačiau abiejuose darbuose tyrimo objektas skyrėsi. Todėl analizei pateikti skirtingi tiriamųjų rodikliai – dr. [V. G.] disertacijoje šoklumo, o dr. [G. M.] – raumenų susitraukimo ir atsipalaidavimo savybių.“ (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija – mūsų).

Nustačiusi pateiktas minėtų disertacijų sutaptis, ekspertų grupė pateikė išvadą, kad „dr. [V. G.] disertacinis darbas yra originalus. Nurodyti disertacijų sutapimai su dr. [G. M.] disertaciniu darbu yra neesminiai ir neturi įtakos mokslinio darbo naujumui, originalumui ir praktiniam reikšmingumui“ (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija – mūsų).

Kontrolierius, laikydamasis pozicijos, kad plagiato konstatavimui nėra būtinas esminių sutapčių buvimas ar mokslinio darbo naujumo, originalumo ir praktinio reikšmingumo nustatymas, kreipėsi į LSU, prašydamas patikslinti ekspertų grupės nustatytas sutaptis, pateikiant nuorodas į V. G. disertacijoje nustatytas sutaptis, naudotas literatūros šaltinius ir paaiškinant minėtų sutapčių kilimo priežastis.

LSU 2015-10-19 raštu Nr. 01-09-645 „Dėl dr. [V. G.] ir dr. [G. M.] disertacijų sutapčių patikslinimo“ pateikė 2015 m. birželio 12 d. išvadose dėl dr. V. G. ir dr. G. M. nurodytų minėtų disertacijų teksto sutapčių ir panašumų patikslinimą (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija – mūsų).

„Ekspertų grupės nustatyti teksto panašumai ir sutampantys fragmentai:

Nustatyti dr. [G. M.] apžvalginio 1.2. poskyrio „Raumenų nuovargis“ bei dr. [V. G.] apžvalginio 1.4. poskyrio „Raumenų nuovargis“ panašūs aprašymų fragmentai. Šiuos teksto panašumus lemia disertaciniuose darbuose pasirinktas tyrimo objektas, kurio teorinė analizė apima raumenų nuovargio aprašymą. Tačiau aprašant raumenų nuovargį abiejuose darbuose nustatyti teksto panašumai susiję tik su raumenų nuovargio priežastimi, mechanizmu ir nuovargio tipo aprašymu, kurie remiasi panašiais šaltiniais. Analogiškai raumenų nuovargio mechanizmai bei tipai aprašomi ir naujesniuose raumenų nuovargį nagrinėjančiuose moksliniuose ir metodiniuose darbuose, kurių autoriai remiasi Fitts 1994 publikacija. Beje, taip pat ir Wikipedia pateikia analogišką aprašymą. Todėl pastebėtų teksto panašumų negalima vertinti kaip plagiato.

Sutampa dr. [V. G.] ir dr. [G. M.] šoklumo savybių įvertinimo metodikos aprašymas:

- a) vienkartinių vertikalių šuolių matavimo aprašymas (p. 32 ir p. 37);
- b) minutinio šuolių testo aprašymas (p. 32 ir p. 32-33 ir p. 38-39);
- c) kojų raumenų nuovargio įvertinimo aprašymas (p. 34 ir p. 39);
- d) kojų raumenų atsigavimo įvertinimo aprašymas (p. 34 ir p. 39-40).

Ekspertų grupė nustatė, kad šiuos sutapimus lemia naudotos standartinės metodikos, aprašytos remiantis analogiškais šaltiniais. Būtent cituojamuose šaltiniuose yra pateikiamos abiejuose disertaciniuose darbuose naudotos formulės ir jų aprašymai. Nustatytus reikšmių skirtumus formulėje, kuri naudota apskaičiuoti polėkio trukmę į šuolio aukštį, lemia laisvojo kritimo pagreičio reikšmės apvalinimas, t. y. dr. [V. G.] darbe nurodyta tiksli reikšmė, o dr. [G. M.] suapvalinta.

Sutampa dr. [V. G.] ir dr. [G. M.] darbuose nurodytas skirtingo amžiaus grupių (13-16 m.) sunkiaatlečių ir nesportuojančių tiriamųjų skaičius. Taip pat galimai sutampa 13-16 metų sunkiaatlečių ir nesportuojančių asmenų ūgio vidurkiai. Šiuos sutapimus galimai lemia tai, kad abi disertacijos buvo rengiamos panašiu metu (dr. [V. G.] 1990-1999 metais, o dr. [G. M.] 1993-1998

metais) ir tiriamos kai kurios tos pačios tiriamųjų grupės (sunkiaatlečiai ir nesportuojantys asmenys). Tačiau abiejuose disertaciniuose darbuose fiksuoti ir analizuoti skirtingi parametrai, vykdyti skirtingi eksperimentai bei pateiktos skirtingos išvados.

Galimai sutampa dr. [V. G.] (10 pav.) ir dr. [G. M.] darbuose pateiktos 13 ir 16 metų sunkiaatlečių, dviratininkų ir nesportuojančių asmenų šolio į aukštį absoliučios reikšmės. Šių pradinių duomenų sutapimą galimai lėmė naudotos tos pačios tiriamųjų grupės. Be to, tai paaiškina ir 1995 metais publikuotas bendras dr. [V. G.] ir dr. [G. M.] mokslinis straipsnis.

Daugiau panašumų ir sutapčių dr. [V. G.] ir dr. [G. M.] disertaciniuose darbuose ekspertų grupė nenustatė.

Išvada. Patikslinti dr. [V. G.] disertacijos sutapimai su dr. [G. M.] disertaciniu darbu yra neesminiai ir neturi įtakos mokslinio darbo naujumui, originalumui ir praktiniam reikšmingumui.“ (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija – mūsų).

Pažymėtina, kad Kontrolierius dr. V. G. disertacijos nustatytų sutapčių įtakos praktiniam reikšmingumui nevertino.

Tarnyboje atlikus minėtų disertacijų lyginamąją analizę, įvertinus jų (disertacijų) tekstines sutaptis, jų (sutapčių) pateikimo tinkamumą ir atsižvelgiant į ekspertų grupės pateiktas išvadas bei jų patikslinimą, konstatuotina, kad akademinės etikos pažeidimai dr. V. G. disertacijoje „Amžiaus ir sportinio rengimo poveikis krepšininkų raumenų nuovargiui ir šoklumui“ nenustatyti.

Kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi, 18 straipsnio 12 dalies 1 punktu,

n u s p r e n d ė:

Informuoti Lietuvos sporto universitetą ir Švietimo ir mokslo ministeriją apie Kontrolieriaus sprendimą.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.